

EEN VREEMD VERTROUWEN, 3 februari 2008

‘In uw handen beveel ik mijn geest’: dat zijn de woorden, van een even vreemd als innig vertrouwen, die je bijblijven in hoofd en hart. Het zijn tot vandaag de dag toe de woorden van het joodse avondgebed. Het zijn de woorden die elke avond ook klinken in het slotgebed van de christelijke getijden (de completen). ‘In uw handen...’: daarmee gaat jood en niet-jood de nacht in, daarmee wagen zij de doortocht door het ‘dal van de schaduwen des doods’ – waarvan de nacht een gelijkenis is. Met de woorden van dat avondgebed gaat ook Jezus de dood tegemoet aan het kruis: ‘Vader, in uw handen beveel ik mijn geest’.

Wat een prachtige vondst van de oude kerk om déze psalm te kiezen voor de zondag die aan de Veertigdagen voorafgaat, de ‘Vijftigste’: *Quinquagesima*. De thematiek van de tijd vóór Pasen, via Goede Vrijdag, is met dat ene zinnetje aangeslagen. En vijftig dagen ná Pasen, met Pinksteren, horen we opnieuw van de Geest. De Geest met een hoofdletter, zeker, maar ‘deze Geest getuigt mét onze geest dat wij kinderen van God zijn’. Een vreemd en innig vertrouwen.

De woorden staan dus in Psalm 31, een heftige klaagzang, die uiteindelijk omslaat in groot vertrouwen. Een eenling staat tegenover een horde belagers, zoals de lijdende knecht in de liederen van Jesaja: verworpen, verlaten door de mensen, die hoofdschuddend en zelfs met leedvermaak toezien én wegstijgen. De klacht klinkt als een stem uit het dodenrijk: ‘Als een verwerpene slijt ik mijn dagen, het lijkt of mijn leven vervliegt’. En dan toch die omslag, dat vaste vertrouwen: ‘Toch is mijn hoop nog op u...laat dan uw aanschijn over mij lichten, koester mij, wek mij tot leven’.

En je denkt: waar is dit vreemde vertrouwen in gegrond, hééft het enige grond? Hoe kómen wij er bij om te zingen: ‘Geen kwaad kan je overkomen, geen onheil nadert je huis...’? O nee? En toch. Wat is dit? Een kinderlijke, zelfs ziekelijke wens, die de vader is van een onwezenlijke gedachte? Het is niet moeilijk om het daarmee af te doen. Je kunt het ook anders belichten. Zoals Margriet de Moor het in een interview ooit noemde: ‘de bandeloosheid en overmoed van de religie in haar poëtische kracht’. Geen naïeve vlucht uit de werkelijkheid, maar juist daaruit voortgekomen én die werkelijkheid overstijgend in een proces van innerlijke crisis en hoop. Dan kan de klacht zo intens zijn omdat zij gegrond is in een al ontvangen vertrouwen: ‘De Eeuwige *heeft* mijn schreeuwen gehoord!’. Je bént gezien en gekend, je wórdt gedragen, door het ‘dal van de schaduwen des doods heen’.

‘In uw handen beveel ik mijn geest’. Wie ‘Ik’? *Ik*, de gekruisigde messias, - bespot door de mensen. *Ik* zelf – want ‘ik roep u ook wel eens, uit de diepte, schreewend, met mijn stem’. En anders, een andere keer, *Ik* als stem van wie sprakeloos geworden zijn, met een stomgeslagen mond. *Ik*, ál die ‘ikken’ van het ene messiaanse lichaam: ‘Berg dan mijn leven bij u’.

Dat bid ik, in vertrouwen.